

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deložniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopis se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Poslednja beseda od naše strani.

II.

Liberalcem, naj so že na Nemškem ali v Avstriji, je poglavitni namen: po „postavni“ poti ljudstvo tako dolgo obdelovati, dokler mu vere in spoštovanja do cerkvene oblasti ne zate-rejo. Potem je — po njih mislih — državna oblast vsemogočna, kat. cerkev pa po dr. Friedbergovem načrtu osušena. V ta namen skuša liberalizem povsod šolo in duhovščino v svojo oblast spraviti.

Gledé na eno kakor na drugo nasvetoval je torej dr. Friedberg „postave“, ki so deloma že izpeljane, deloma še le pripravljene za izpeljavo.

Gledé šole nasvetuje Fr. popolno ločitev cerkve in šole. Kaj da to pomeni, razložili smo v 24. in 25. številki „Gospodarja“, da namreč posvętni učitelj celó nič opraviti nema s krščansko odrejo, da kot učitelj nobene odgovornosti nema nasproti cerkveni oblasti. Dоследno je torej, ako se celó tirja, da se kateketu in krščanskemu nauku šolska vrata zapahnejo. S tem je najvišji namen človeka zatajen, krščanskim staršem pa velika britkost pripravljena. Namen človeka je, da se zveliča, in to po onem potu, ki ga je Zveličar pokazal. Ta pot se pa mora otroku pokazati, po njem se mora hoditi navaditi, kar pa ni mogoče ne v enem letu, ne samo enem učitelju. Ker starši niti časa, in prepogosto tudi dovoljne zmožnosti k temu nemajo, pošiljajo otroke v šolo, brez dvoma s tem blagim namenom, da šola v krščanski odgoji kakor tudi v drugih za življenje potrebnih vednostih vse to nadomesti, kar se doma zgoditi ne more. Zatoraj pa mora prava šola v ozki zvezi biti z domačo odrejo. Ako je pa

šola brezverska, — in to pomenja ločitev šole in cerkve — je šola v poglavitni stvari z domačo, krščansko odgojo v nasprotji, je staršem v britkost, in ne v tolažbo. Kdor tedaj to stanje še hvali in zagovarja, kakor žalibog slovenski liberalci, je na strani dra. Friedberga in vseh grizenih sovražnikov krščanstva in kat. cerkve.

Gledé kat. cerkve nasvetuje nemški doktor naslednje ljubeznjive postave, ki nam zopet spričujejo staro resnico, da jih ni hujših trinogov in samosilnikov kakor so ravno — liberalci. Naj bi namreč brezverska država, kolikor le mogoče, vernike cerkveni oblasti odmaknila in vse duhovstvo v svojo oblast dobila, priporoča dr. Friedberg to le:

1. Vpelje se naj posilni civilni zakon, to je: poroka pred okr. glavarji ali župani. Pri nas je to dozdale samo dovoljeno tistim, ki so vero zatajili; kandidat Korl Reuter v Mariboru je pa volilcem med drugim tudi obečal, da bo delal na to, da se posilni civilni zakon vpelje. Ž njim se strinjajo vsi liberalci.

2. Sv. krst se naj odpravi, t. j. naj državna oblast nič več na to ne gleda, ali je kdo kristijan ali ne. Ob enim se naj vpeljejo namesto krstnih bukev (matice) občanske matice (Civil-Standsregister), ktere naj spisujejo župani.

3. Treba kazenske postave zoper predigarje, ako se drznejo le besedico črtniti zoper naredbe brezverske države. Na Nemškem se to že zvršuje, pri nas se je poskusilo že tu in tam, kakor je namreč okr. glavar več ali menj liberalen.

4. Nadzorovanje vlade pri odgoji kandidatov duh. stanú. To meri na to, da ne bi več cerkev, oziroma škof v katoliškem duhu vzrejati smel duhovnikov. S tem je cerkvi smrtna rana vsekana. Na Nemškem je postava že sklenjena in se ravno začenja zvrševati — seveda s protestom vseh preč. škofov. Pri nas se hoče isto

doseči, le po bolj gladki poti. Vničiti hočejo vsa semenišča, bogoslovce spraviti na „visoke“ šole, te pa hoče vlada po svojem kopitu osnovati. Tudi s tem se je Reuter volilem priporočal, in mož že ve, zakaj da tako govori.

5. Poskušnja bogoslovcev pred vladno komisijo. Tedaj bi ne šlo več za to, ali je kdo za cerkveno službo sposoben, marveč le za to, ali je takošen, kakor ga vlada potrebuje in imeti želi. V zvezi s tako postavo je

6. Prepoved, namestiti duhovnika, kateri ni vladi v državljanskem in političnem oziru dovoljen. Liberalnim duhovnikom bi toraj pšenica cvela, a katoliškemu ljudstvu, posebno pa Slovencem bi osat rasel na duševnem polju.

7. Vničenje jezuitskega reda, kateremu je tudi „Sl. Tednik“ že v prvi številki zagodel: „Srečen pot!“ — Z Jezuiti bi se naj odpravili tudi vsi drugi redi, razun onih, ktere brezverska država še trpi. Nekte i redovniki so namreč tudi liberalcem všeč, ker jim niso nevarni.

8. Se škofom roke zvežejo s tem, da po „postavi“ cerkvene kazni nikomur državnih pravic ne kratijo, to je: da sme kat. cerkvi vsak brez vsega strahu nagajati. V zvezi s tem je postava, ki dovoljuje rekurs do državne oblasti zaradi „zlorabe duhovne oblasti.“ Če bi torej od vlade namiščeni duhovnik, bođi si v pastirstvu ali v učilišču kat. vero zatajil in krivoverstvo trosil, ter bi škof primoran bil odpadnika od službe odstaviti, sme ta zaradi „zlorabe duh. oblasti“ rekurirati in država ga vzame v obrambo, to je: volka pri čredi pusti. To je mariborskemu Reuterju: „Unterordnung der klerikalen Hierarchie unter Verfassung und Gesetz“ — prosto po slovenski: Za škofe in vso cerkveno oblast naj ne velja več cerkvena, nego državna postava, ktero sklenemo mi liberalci v državnem zboru po svojem okusu.

To je premedeni liberalni načrt, kako katoliško cerkev sčasoma izsušiti, da postane v vsem državi pokorna dekla. Pojasniti vsega na tanko ne moremo, ker bi k temu obširne knjige treba bilo; le na dve reči moramo častite bralce spomniti, ki bi najzalostnejih nasledkov imele, ako liberalcem res obvelja, kar je načrtano. Kar zadeva semenišča, smo v lanskem „Gospodarji“ str. 173. 179. 183. obširno o tem govorili in posebno poudarjali, da je prihodnjemu duhovniku za izvrševanje nevarne in težavne službe večletnih vaj duhovnega in krščanskega življenja pod vodstvom skušenega in modrega duhovskega učenika neobhodno potreba. Gorjé ljudstvu, ako dobi za pastirje pahnjencev, ki so navdani posvêtnega duhá, ki ne poznajo blažilne moči krščanstva in nja kreposti alj čednosti! In prav tega se je bati, ako bi bogoslovci, učeči se na vseučiliščih, živeči sredi svetá sebi prepuščeni bili.)*

*) Kdor se hoče o tem bolj poudčiti in prav soditi, naj bere eno naslednjih knjizic: „Würdigung der bishöflichen Clerical-Seminarrien als Erziehungs- und Lehran-

Kar liberalci kvasijo o višji učenosti, ki se le na vseučiliščih pridobiti zamore, je gola sleparija. Prvič ne pozna nijeden teh kričačev semenišč in stavri, ki se v njih učè. Ne bojimo se od nobene strani pravičnega ugovora, ako rečemo, da se kakor po drugod, tako tudi v lavantinskem semenišču v znanstvenem oziru vsaj toliko stori, kakor na vseučilišču in da se od kandidatov duh. stanú več zahtevati ne more, kakor se tukaj zahteva. Ako le dotični preč. škofi vso skrb na svoja semenišča obračajo, jih ni boljših ustanov za vzrejo duhovščine kakor so škofijska semenišča. Drugič je pomisliti, da liberalci s svojim hujskanjem proti semeniščem vse kaj druga nameravajo, kakor pa „višjo izobraženost“ pri bogoslovcih. Te liberalci še želeti ne morejo, kajti je ravno njim dobro izurjena duhovščina strah in poguba. Njih edini namen je: pridobiti duhovnikov, kateri bi liberalnim naredbam brezverske države nasprotni ne bili; pri nas na Slovenskem pa vrh tega še taci, ki bi narodnih pravic ne branili, ampak pomenčevanje ljudstva še pospeševali. Zato se tirja, naj brez vladnega odobrenja nobeden službe ne dobi, da naj vlada nadzorovanje tudi v bogoslovskih šolah prevzame. Ko bi naši narodnjaki manj liberalni in bolj domoljubni in previdni bili, bi to lahko že zdavno spoznali in proti nam tako strastno ne divjali. Tem kratkovidnim politikarjem moramo praktično resnico pred oči postaviti in reči: Kruh je kruh, in kdor kruh deli, je **gospod**, in kdor ga prijema, je **gospodu** podložnik! Če državna oblast, kakor to liberalci želé, duhovščino popolnem v svoje roke dobi, potem je tudi našemu ljudstvu v narodnem oziru krepka podpora zrušena, kajti odločnega narodnjaka se bo pod vladinimi očmi težko več kdo kazal, ako ve, da mu to pot do službe zaleže, da je po drugi poti dobiti ne more, kakor če je v državljanskem in političnem oziru — vladi dovoljen.

Cerkvenega premoženja še nismo omenili, ker ima v tem oziru pri nas itak vlada odločilno besedo. Če pa država duhovnike v službo vzame, jih bo tudi plačevala; ker pa državna blagajnica hudo naduho ima, bode vlada, kakor na Italijanskem, po cerkvenem premoženju segla da napravi novo cerkveno kaso.

To je sedanje, osodepolno stanje in blizo je državni zbor, ki bode brez dvoma o teh rečeh sklepal. Odkar so namreč liberalci pogodbo s papežem v drž. zboru razdrli, je treba namesto nje državnih postav, ki določujejo razmero med državo in kat. cerkvijo. V načrtu so te postave gotove, in če zmagajo liberalci pri volitvah, mora vlada s temi predlogi na dan, ker liberalna večina državnega zbora na to pritiska.

In zdaj vprašamo vsakega pravičnega človeka: imamo li prav ali ne, če v taci razmerah salten.“ Von Dr. Ferd. Michl. Wien. 1872. — „Zur Reform der Theol. Studien in Oesterr.“ Graz 1873. Ulr. Moser.

od prihodnjih državnih poslancev poročstva imeti hočemo, da bodo v cerkveno-pravnih zadevah tudi na pravi strani stali in ne na strani liberalcev. Kdo se drzne trditi, da bi slovenski državni poslanec v smislu in na korist ljudstva delal, ako bi v teh prevažnih rečeh z liberalci glasoval?

To nesrečo in sramoto od katoliških Slovencev odvrtni, smo nasvetovali, naj kandidati kratko izrečejo, da se skladajo s programom „pravne“ stranke, kateri v cerkveno-pravnem oziru poročstva daje, v narodnem oziru nam pa ni nasproten. Za odgovor smo dobili strasten upor, natolecevanja, zasmehovanja in slednjič o s o b n o pikanje urednika in drugih poštenih mož naše stranke.

Ker smo pa prepričani, da je uzrok vsemu temu le huda zmotnjava, pri mnogih tudi očitna nevednost, in ker smo denes, kakor mislimo, dovolj jasno uzroke navedli, zakaj da moramo poročstva imeti od kandidatov, se ne bomo več zaradi programov pričali. Vsega nespametnega razpora boče na mah konec, ako privrženci izključljivo narodne stranke pripoznajo in očitno izrečejo, da so: za **svobodo in nedotakljivo samoupravo kat. cerkve, za samovlastno upravo cerkvenega premoženja in cerkvenih ustanov; da zadobi šola verski značaj, kat. cerkev toraj dovoljnega poročstva, da ni ne v verskem spoznanju in vedenju učitelja, niti ne v šolskih knjigah česar, kar je nasprotno veri in spodkopava veljavo cerkvene oblasti.**

To so naše tirjatve, ktere stavimo z ozirom na blagor slov. ljudstva, od katerih torej odstopiti ne moremo, ker bi sicer izdajalci ljudstva bili. Kdor še ima iskrico pravnega in npravnega čutstva v svojem srcu, nam mora pritrditi. V narodnem oziru se pa držimo vašega ožjega programa ter vam še sreče želimo, ako ga poprej doženete, kakor se po našem prepričanju dognati da.

To je naša poslednja beseda.

Cerkvene zadeve.

Iz Švajcarskega dné 11. julija.

Stvari se hitreje raznotavajo, kakor sem v svojem poslednjem listu Vam omenil.

Konec preteklega meseca je namreč v Cirihi bil odpadli duhovnik, dr. F. Mihelis, iz Braunschberga na Nemškem, ter je 2 uri govoril v skupščini, v kterej je bilo protestantov in katoliških odpadnikov (staro-katolikov) v ne ravno velikem številu nazočih. Mož je razdražil vse in sam sebe ošvigal. Švajcarske rudečkarje je razkačil s trjenjem, da „ljudovlada (republika) ni najboljša vlada v državi.“ — Sam sebe je po ustih bil, ker je rekel, da se drži papeža in edinosti v nauku in veri, ob enem je pa mojstroval papeža in cerkveni zbor. Protestante je razdražil s tem, da je reformatorjem 16. stoletja očital brezumje in ne doslednost. —

Zatorej pa neki protestantovski list popotnega predigarja zasmehuje, rekoč: „Ako Círski starokatoliki drugega duhovna najti ne morejo, bodo ložje brez vsacega shajali.“ — Pa kljubu vsemu temu drznil se je zmeden Mihelis v praznik sv. apostolov Petra in Pavla (29. jun.) katoliško cerkev v Cirihi z božjoropnim opravilom oskruniti. Zastonj sta mu to branila dušna pastirja ter ga prosila, naj vendar tolike hudobije ne stori. On pa je svoje samovoljno postopanje opravičeval s predrzno besedo: „Jaz vaju ne spoznam za postavna pastirja te srenje!“

In tako se je pod obrambo vladnih vojaških bodál na častiti katoliški praznik prvokrat v Cirihi bogohulno cerkveno opravilo vršilo. Toda vernih sre ni povzdigovalo, kajti po končani predigi odšle so tri četrtinke ljudi iz cerkve, gotovo zato, ker se jim gnjusi hinavščina, da si ti ljudje vero in božjo službo po svoji glavi delajo. — Preč. škof Bazelski so vsled Mihelissove komedije cerkev kot oskrunjeno razglasili in zvestim katoličanom ukazali, da začasno v drugih, primernih prostorih božjo službo imajo. Vlada je pritožbe katoličanov zoper to nasilstvo v koš vrgla, vse javne prostorije v mestu katoličanom prepovedala ter bode zvestima kat. pastirjema plačo ustavila in odpadnika Mihelisa katoličanom za pastirja vsiliti skušala.

Tako so nastopili za katoličane v „svobodni“ Švajci prvi časi preganjanja kat. cerkve; in za božjo službo si moramo iskati skrivnih zavetij. — Tesinska vlada prepoveduje pobirati darov „za preganjano cerkev“, razglašati spomenico švajcarskih škofov gledé žalostnega stanja katoliške cerkve v deželi. —

Do zdaj štejemo, hvala Bogu, le tri duhovnike med odpadniki, kateri bi pa brez odpadnikov iz Nemčije sami nič ne zmogli. — Trije kat. listi: „Liberté“ v Friburgu, „Vaterland“ v Lucernu in „Volksblatt“ v Uenahu (Sv. Gal) branijo pogumno našo kat. stvar. — Katoličani v obče čvrsto stojé; še celó 2 protestantovska duhovna v kantonu Waadt protestujeta v novinah zoper preganjanje katoličanov ter sta poslala svoj dar za preganjane duhovnike. —

Dné 7. julija so se zbrali v Bernu svetovalci zaveznih kantonov v posvet; o tem poročam prihodnjič. —

Bratovščine pri cerkvi sv. Janeza Krst. v Mariboru.

1. Bratovščina sv. Duha, ustanovljena od vinicarjev ponedeljek po Ilovem 1468.

2. Bratovščina Matere Božje, ki je leta 1475. svojo gorico prodala.

3. Bratovščina presv. Rešnjega Telesa 1450 ustanovljena, pozneje ko so luteranske zmote tudi tukaj se vteple, opuščena, l. 1635 pa zopet oživljena po prošnjah tukajšnjih trgovcev.

4. Roženkranska bratovščina, ki se je pričela na Svečnico 1651, in

5. Bratovščina smrtnih britkosti Jezusovih, vpe-
ljana leta 1728.

Ob času cesarja Jožefa II. so se te kakor
vse enake cerkvene družbe zadušile, ker ondašnji
verski liberalizem ni poznal velike vrednosti mo-
litve in dobrih del, kakor jo tudi denešnji libe-
ralci ne poznajo, katerim se tudi „misijoni prav ne-
potrebni zdijo“, kakor Vošnjakov „tednik“ slo-
venske kmete uči.

Gospodarske stvari.

O živinoreji.

(Poduk v ljutomerski kmetijski šoli.)

(Konec.)

Dokler ni tele pol leta staro, naj ne hodi na
pašo. Tudi ne sme zunaj prezebovati; jako mu
tudi škoduje močna vročina in hude muhe. Tudi
na paši naj dobiva tele kaj posebka, na pr. zrnja
ali pa prav dobrega sená — vsaj prve tedne.

Tele ne potrebuje le dosti nastlanega pro-
stora za poskakovanje, zdravega zraka, dobre
hrane (jedi in pijače), nego menjkati bi mu tudi
nikakor ne smelo — čohle (štrigelna) in krtače.
Niti za odrasla goveda, še menje pa za teleta je
dolga pot na pašo brez škode. Le parkrat
na teden naj gre govedo na bližnjo pašo, da
se sprehodi, sicer pa naj bi se goveda doma pa-
sla, nepotrebni pašniki naj se obrnó za kaj ko-
ristnišega. Kako dobro dé životu čehljanje, o tem
se je že gotovo vsak sam prepričal. Ako čehljaš
žival, drobiš jej od kože prah, ki jo zjeda. Prah
pa ima žival vedno dosti, kajti stara vrhnja koža
se drobi v drobne delce; pa tudi cestni in drugi
prah prerad ostaje na koži. Glej, kako milo te
gleda živinče in ti obrača srbečo kožo, ako se
mu bližaš s čehlo ali krtačo v roci. In kdor
izmed gospodarjev tako ljubeznjivo ravna z ži-
vino, gotovo more z drugačnim ponosom peljati
v svoj hlev tujca, nego pa ovi, kateri le v mo-
krem pušča revno živino svojo in jo lačno v pre-
težkem jarmu — z batino čehlja in krtači, da se
kar šibi!

Imej torej usmiljenje z živino in ne preziraj
je nikedar, kajti tudi ona čuti prijetno in nepri-
jetno. Le tako smeš pričakovati dobička od nje
in vedi, da iz nič je bilo, je in bode vselej nič.
Ta skrb pa ne trpi le nekoliko časa, nego poza-
biti ne smeš, da se moraš brigati za govedo že
dolgo popred nego povrže. Izbiraj teleta za pleme
od izvrstnih starišev najboljših ploh, katere so
najboljše za dotične kraje in skrbi pošteno za go-
vedo od spočetja do mesnice. Tako delajo pa-
metni gospodarji po vsem svetu, in nje moramo v
živinoreji posnemati, ako hočemo napredovati.

Gospodarska naznanila.

Razdelitev plemenskih prasičkov.

Za letošnje leto se bo za državno podporo

kupljenih 50 plemenskih svinjic obojega spôla
in scer sufolškega in berkširskega naróda
razdelilo. —

Kteri si takih svinj želijo, naj se brž ko
mogoče zá to ali neposredno v kanceliji graške
kmetijske družbe (Schmiedgasse Nr. 25), ali pa
posredno po dotičnih podružnicah oglasé. V ogla-
silu se mora zaznamovati pleme in spol, pa tudi
poslati 10 gld. za vsako svinjo.

Kako se lep, rumen puter zmede.
Holandski puter se na prvem svetovnem trgovišču
ne samo zarad tega visoko ceni, ker je tečen, nego
tudi zarad lepe rumene (žolte) barve. Ta žolta
barva ni putru prirojena, ampak se mu umetno
tako-le daje: Vzame se lepa rumena mrkva (ko-
renje), zriba se na ribežu, na tako zribano žolto
kašo se nalije sladkega mleka, in ko se je vse
vkup dobro pomešalo in stlačilo, se žolti sok pre-
cedi skozi čisto, gosto, platneno cunjico. Ta žolta
ocedovina se vlije v smeteno, ko se gre puter
mest. Tako dobi puter lepo in zdravo žolto ali
rumeno barvo.

Z čim se prešiči najboljše opitajo?
Anglež Beever, ki se mnogo s pitanjem prešičev
peča, je o tem sledeče opazke razglasil. Najteč-
nejše in najtežje je svinjsko meso, ako se je svinja
z mlekom pitala; za mlekom je najbolje meso od
takih svinj, ki so se z zrnjem: kuruzo, ječmenom,
ovsom, grahom itd. pitale. Od krompirja je meso
redko, lahko in ne tečno. Z otrobi pitane svinje
dajejo žolto in slabo meso. Od želoda je meso
trdo in nezdravo. Svetovati je toraj, svinje z že-
lodom pitane dalj časa preje nego se koljejo, s
koruzo ali drugim zrnjem pitati. (Zagr. Gosp. list.)

Tistim, ki hočejo na Dunaj k razstavi iti.

Dunajska srenja je manj premožnim na ko-
rist poskrbela, kolikor se je dalo, stanovališč po
nizki ceni, ter ustanovila v raznih mestnih okrajih
pisarnice, v katerih se od 9. ure zjutraj do 4. ure
popoldne vse potrebno zve. Dobijo se stanovališča,
za kako dolgo kdo hoče.

Pisarnice pa so: I. V notranjem mestu
v mestni hiši Wipplingerstrasse Nr. 8. — II. V
predmestji Leopoldstadt: „Kleine Sperlgasse“
Nr. 10. — III. V predmestji Wieden: „Schäfergasse“
Nr. 3. — Razun teh so še pisarnice v drugih
okrajih, kamor pa tujci, prihajajoči po južni že-
leznici, ne pridejo lahko.

Dopisi.

Iz Slovegradca. (V pojasnilo.) V 143.
šte. „Slov. Naroda“ smo brali dopis iz Sloven-
gradea, v katerem dopisnik med drugim pravi:
„Prav srečna misel je bila izdati nov slovenski
tednik. Naše ljudstvo si ga želi. Slišal sem od

bralcev „Slov. Gospodarja“ željo izrekati, da bi radi kak drugi slovenski list čitali, nego „Gosp.“, pa niso imeli nobenega primernega tednika, a dnevnika pa niso v stanu brati.

Mi podpisani naročniki „Slov. Gospodarja“ iz tukajšnjega okraja vsi očitno izrečemo, da izmed nas nobeden ni ovih besed govoril, zlasti ne v takem pomenu, kakor jih dopisnik navaja. Če je kdo željo izrekel, še kateri drug časnik čitati, ni imela ta beseda onega pomena, kakor bi ji ga dopisnik rad podtaknil. Nikakor pa si ne želimo in ne potrebujemo tednika, ktereга stranka „Narodova“ na svetlo daje.

Nasproti mi vsi odkritosrčno zagotavljamo, da smo s „Slov. Gospod.“ popolnoma zadovoljni, da hvaležni pripoznavamo velik trud in žrtvovanje slavn. vredništva; da se pa tudi sevsema strinjamo z načeli, ktera zagovarja „Slov. Gospodar“.

V Slovengraškem okraji 1. julija 1873.

Naročniki „Gospodarjevi“:

Janez Ovčjak, Jožef Stamol, Ant. Uršič, Jakob Apačnik, Radoslav Kolednik, Anton Jazbec, Alojzij Kos, Dr. Josip Šuc, Janez Šribar, Fr. Walter, Jan. Gumpot, Jan. Vivod, Boštj. Poznič, Ant. Žohar, Fr. Zupan, Urban Dietrich, Vinko Kolar, Juri Marof, V. Selič, Caspar Peronik, Anton Karner, Paul Prednik, Tomaž Pečoler, Juri Kopriva.

Šestero od mene zapisanih se je na drugo polo podpisalo — in jaz sem jih sam prepisal, ker je nerodno, dve poli pošiljati. Ako pa je treba, pošljem še ono polo — tistemu, ki mi ne verjame.

Anton Jazbec, kaplan.

Iz Ljubljane 21. julija. Vošnjakovec so nam štrečno popolnoma zmedli. Na Štajarskem ste imeli dosti opraviti, predno ste se teh nagajilcev in neslancev znebili, toda prej so vam pokvarili vse, kar se je dalo pokvariti. Ravno to nameravajo pri nas na Kranjskem, toda vspeh je jako smešen; naše ljudstvo se ne dá zapeljati po komur koli bodi, pogleda človeka v obraz in vé, pri čem da je. — Zadnji volilni shod v Postojni, ktereга je skup zbobnal dr. Vošnjak s pomočjo nekega premožnega lahkoživca in brezverca, bil je jako sramoten za dr. Vošnjaka, kajti, dasiravno je bilo razposlanih več ko 300 vabil, so vendar prišli večidel le tisti, katerim sta Hren in Krašovec pot plačala in jih „frej držala“, kakor pravijo. Kar jih je prišlo brez dr. Vošnjakovega vabilnega lista, tistim je gosp. Hren pot k zboru zaprl z mogočnim glasom: „Kdor nima povabila, ne sme k zboru!“ To je bil vzrok, da je bilo pri glasovanju tako malo nazočih, da je dobil Hohenwart le 11 glasov, sicer bi bil dr. Razlag gotovo ostal v strašni manjšini, in grof Hohenwart bi bil dobil blizo 100 glasov. Taka je taktika Vošnjakovec, kedar skličejo kak volilen zbor; svojim privržencem pošljejo vabila, brez vabila pa ne pusté nikogar k glasovanju.

Morda bo vas na Štajarskem zanimalo, kar

piše dunajska „Tagespresse“ o kandidatu po Vošnjakovcih za Notranjsko nastavljenem, namreč o g. dr. Razlagu. Naj jim toraj podam nekoliko vrst iz tega dunajskega ustavovernega lista. „Tagespresse“ piše: „Gotovo je dr. Razlag med vsemi možmi slovenske stranke prvi, kateri bi se dal najlaglje pridobiti za sporazumljenje z ustavoverci, dasiravno takrat, kedar nima družega opravka, rad kaže vnetje za „zedinjeno Slovenijo“. Take sanjarije pa so pri njem čisto nenavarne in komaj vredne, da se kdo za nje briga, ravno tako malo nevarne, kakor domišljije častit. doktorja, da so Slovenci „omikonosno ljudstvo“. — Nekaj vrst prej se bere: „Dr. Razlag je tudi Nemcem (recte nemškutarjem na Kranjskem) na vsak način vgodnejši kandidat, kakor „nemški grof Hohenwart“.

Tako dalječ so tedaj že prišli Vošnjakovec, da, kakor zahajajo vedno le v nemškutarstvo „Casino“, tako tudi delajo složno z vlado in nemškutarji! Pač se po tem lahko radujejo naši nemškutarji nad početjem Vošnjakovec in priporočajo njegov „Tednik“, kateri pa vsaj na Kranjskem ne bo dobil še toliko naročnikov in bralcev ne, kolikor ima zdravnik dr. Vošnjak pacientov. Sicer pa naj rogovili in pisari dr. Vošnjak, dokler zajema iz vira „Narodne tiskarne“; ko ta poteče, bo pa videl, koliko privržencev da ima. Nagajati nam utegne pri volitvah, a vrgel nas ne bo; zdaj se repenči in napihuje, po volitvah pa bo vtihtil in se potuhnil in morda zopet prišel prosit kacega dra. Costo, da bi mu preskrbel kako če še tako majhno službico.

Iz Savinske doline, 14. julija. (Kandidat pravne stranke, preč. g. Kosar.) V „Slov. Narodu“ št. 159 sem čital naznanilo, da je 10. t. m. kakih 30 duhovnikov se k neki konferenciji na Laškem zbralo, in poročevalec se boji, da ne bi duhovniki se zato bili zbrali, da za kandidata pravne stranke agitirajo. To je bil prazen strah, kajti duhovnikom se ni treba zbirati, da bi za g. Kosarja agitovali, ker so itak za sè prepričani, da nimamo moža, ki bi za vsestranski blagor Slovencev bolj vnet bil, kakor je ravno preč. gosp. Kosar. Po vsem tem, kar „Narodovci“ počenjajo, ne morejo svojemu poklicu zvesti, in za pravi blagor ljudstva vneti duhovniki več dvomiti, na ktere strani da se jim biti spodobi.

Konferencija na Laškem bila je od škofijstva že meseca sušca razpisana in sicer za cerkvene zadeve, in vse agitovanje obstajalo je v tem, da je pri obedu preč. gosp. kanonik in nadžupnik Žuža opomnil pričujoče gospode na dolžnost, da vsak v svojem krogu dela na to, da se izvoli preč. gosp. Kosar, in vsi pričujoči gostje so z glasnim „živio!“ pritrdili, da so njegovih misli. Ni dvoma, da bode večina volilcev v Savinski dolini stala kakor skala za Kosarja, ker ga kot svojega rojaka dobro pozna, in več kmetov volilcev sem slišal govoriti: Dr. Vošnjaka ne

bomo nikolj več volili! Tega si je kriv sam, ker je za brezversko šolo z nemškimi liberalci glasoval, se je zavozljal celó s „Slov. Narodom“, ki se je odkril kot žolčnat sovražnik cerkve in duhovenstva, posebno pa še poštenjakov „pravne“ stranke. Tič se po petju spozna, človek pa po besedi in družbi; dokler dr. Vošnjak svoji sedanji družbi in njenim rudečkarским načelom slovó ne da, ni in ne more biti mož našega zaupanja.

Vošnjakovi privržeuci tudi naročnike „Slov. Gospodarja“ zasmehujejo, kakor neki celjski trgovec, ki vpraša k njemu došle kmete: „Ste že brali denešnjega „Slov. Gospodarja“?“ in jim „Sl. Tednik“ vriva; oni pa „Slov. Gospodarja“ berejo in obdržijo, „Tednik“ pa raztrgajo kot nevarno blagó, po katerem se kužna bolezen liberalizma širi.

Boj bo pri bodočih volitvah gotovo velik in za naš narod poguben, ker smo v lastnej hiši na dve strani razdeljeni; pa tega niso duhovniki, ne gosp. Herman in dr. Ulaga krivi, kakor „Narod“ ščuje, temuč krivi so le tisti, ki so iz slovenskega programa vero izbrisali, namesto nje pa „omiko“ zapisali. Kakošna pa je ta „omika“ in „svoboda“, vemo že zdavno, smo strmé čitali tudi v 28. št. „Gosp.“ v dopisu iz „Ljutomera.“ Vsi katol. Slovenci v Savinski dolini bomo tedaj delali za to, da se izvoli preč. g. naš rojak Kosar, ker bode za nas delal po lepem in resničnem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Iz slovenskih goríc. Politično narodno gospodarsko društvo pri sv. Lovrencu v sl. gor. imelo je 13. t. m. občni zbor. — Društvo šteje do 80 udov, skoro samih pridnih slovenskih gospodarjev; udov in še mnogo neudov — zborovali smo javno, — se je v obilnem številu udeležilo zboru.

Po opravitlu volitve novega odbora bil je na dnevnem redu „razgovor“ zavolj kandidata v novi državni zbor. V 3. §. pravil je društvo vzelo v svoj delokrog: „Priporočanje in podpiranje značajnih katoliških in narodnih kandidatov v razne zastope.“ V tem smislu so vsi društveniki enoglasno z „živio“ klici sprejeli za prihodnje volitve v državni zbor kadidaturo gosp. **M. Hermana.** — Dalje se je izreklo: „Društvo silno občaluje sedanji razdor med Slovenci, in najgorkeje želi zopetne sprave.“ „Sloga jači, nesloga tlači.“ —

Čitaljem „Slov. Gospod.“ je znano, kako se je zborovanje tega društva dné 14. aprilja t. l. po vladinem komisarju ustavilo, in gosp. Hermanu, kateri je društvo počastil, beseda odtegnola, češ, da je g. H. „neud“, tedaj nima pravice govoriti. Mnogim je tudi znano, kako debele laži so se o tem govoru v Gr. „Tagesposti“ trobile. Prvomestnik se je do visoke namestnije zavolj takega nezaslišanega postopanja e. kr. komisarja pritožil. — Pričakovalo se je, da bo vis. namestnijstvo zapovedalo, vsled pritožbe preiskavo; pa vse drugači je ta reč iztekla. Kar se je trdilo v pritožbi, se ni verjelo, temuč kar je poročal vladni komisar. Zborovanje se je

bajé zato ustavilo, „ker je zbor bil javen postal, kar pa v dotičnem naznanilu ni bilo povedano.“

Vladni komisar pa je prvi vpeljal v zbornico nekega gospoda, kateri ni ud in tudi ni bil povabljen gost, kakor g. Herman. — Kdor je premislil vse, kar se je v Ptujú že nekoliko dni pred prihodom g. Hermana govorilo in delalo, kdor je vidil postopanje vladnega komisarja pri zborovanji samem, moral je soditi, da je že vsa reč poprej bila osnovana, g. poslancu namreč na vsaki način besedo odtegnoti. Tako ravnanje pa se je v pritožbi imenovalo „zavratno“ in lesičje, in ker je ta beseda bila obrajena proti e. k. glavarstvu, se je smatralo kot razaljenje urada, in prvomestnik, kateri je pritožbo podpisal, je zarad tega bil kaznovan za 10 gld. — Poiskal se je namreč ministerialni ukaz od dné 20. aprila 1854 iz trde Bachove dobe.

Prvomestnik je vse to društvenikom vpričo ravno tistega vladnega komisarja g. R na tenko poročal; vse je pazljivo poslušalo, in slednjič je bilo viditi na vseh obrazih zavolj iztéka pritožbe — občno začudenje! — Ali si menda e. k. uradi s takim ravnanjem med ljudstvom zaupanje vtrjujejo? —

Iz Marenberga, 15. julija. (Sodnijska obravnava v slovenskem jeziku; nemčurska zagrizenost.) Kateket v V. bil je zarad tega, ker je bajé otroka nekega oštirja hudo poškoval, kaznovajé ga, od očeta pri sodnji zatožen, pa sodnja ga je nekrivega spoznala, ker po spričanji zdravnikovem pri otroku ni sledú kakega zločinskega oškodovanja. Obravnava se je vršila v slovenskem jeziku, v kojem je bil tudi končni zapisnik ali protokol pisan, pa ne od pisarja, ampak od zatoženca samega, ker ga e. k. pisar slovenski pisati znal ni. Obravnave vodil je sodnijski pristav g. Kapus, rojen Slovenec.

Nektere dni potem imel je duhoven J. opraviti pri okrajnem sodniku g. Forstner-ju, beseda pa pride tudi na ono sodnijsko obravnavo in na slovenske odpise in dopise. Pravil je oni gospod sam, da, ko je rekel sodniku, da že terja natorna, pa tudi stara in nova cesarska postava, da se ima z vsakim ljudstvom občevati v njegovem jeziku, se je zarad tega koj začel sodnik repenčiti proti njemu in zlasti o onem kateketu zaničljivo govoriti in zagotavljati, da je svojemu pristavu prej že naročil, koliko mogoče ostro pri sodnji ž njim ravnati. Nadalje je pravil, da so svitli cesar sami zapovedali, da se ima v petih letih po vsem Slovenskem le nemško pisati in občevati. Gospodine sodnik! to nam je neznano, da bi bili svitli cesar kaj takega zapovedali; to pa znamo dobro, da so v §. 19. vsem narodom podelili enakopravnost, in ako mi tukaj na slovenski meji terjamo, da se ima z nami občevati slovenski, to terjanje ni samo postavno, tim več tudi naravno, tako da bi se kaj takega brez dvoma odreči ne moglo zamorcem in Samojedom in vsem divjakom. Mislite li, da so Slovenci: taki plašljivci,

da bi se koj vašega grozenja zbal? Če nočete občeovati s Slovenci po slovenski, srečno pot med Nemce! —

Od sv. Petra (pri Mariboru), 21. julija. (Liberalni „Slov. Tednik“ — nevednež in lažnjivi prerok. — Kmetje varujte se liberalcev!) — V liberalnem ljubljanskem „Slov. Tedniku“ štev. 3. od 18. julija stavi nekdo vprašanje: „Ali je res vera v nevarnosti?“ in razlaga to vprašanje tako piškavo in jalovo, da ne rečem bedasto, da kaki drugošolec reči slabše razpravljati ne more. Ker „Slov. Tednik“, kakor se vidi, takih vprašanj prav ne ume in jih torej tudi prav razlagati ne more, je že treba, da mu duhovnik na pomoč pride, in ravno to s svojim dopisom namerjavam. Da bo pa pomoč kaj zdala in da ne bom po zraku mahal, bom navedel nekatere slučaje, ktere deloma iz lastne skušnje vem, deloma pa sem jih iz liberalnih časnikov pobral; po njih naj častiti bralci „Slov. Gosp.“ sami sodijo, ali liberalci vero podkopavajo ali ne? Morebiti me bo „Sl. Narod“ po svoji liberalni navadi „prenapetneža“ ali „zelota“ imenoval; toda vse to me čisto nič ne briga, ker mi živa duša niti po časnikih niti pred sodnijo dokazati ne more, da bi resnice ne pisal. Tedaj, častiti bralci „Sl. Gosp.“, zlasti Vi slovenski kmetje poslušajte!

Ko sem kot kaplan v Monšbergu vrnivši se od bolnika v Halozah prišel v ves Naraple, naletim pri gosp. Fr. Lobenweinu na nekega gospoda iz Ptuja, katerega nisem poznal, ki mi je pa, brez da bi ga bil baral, brž sam povedal, da je liberallec. Oba sva stala pri možeh, ki so hrast za križ tesali, ktere ga je potem Lobenwein postaviti dal. Govoril je tisti gospod nemški in slovenski, in pozneje sem zvedel, da mu je Kelbič ime. Liberalcu ni bilo po volji, da se bo križ postavil, ter je rekel razkačen v slovenskem jeziku, da smo ga vsi razumeli: „Namesto da se hrast za križ teše, bi se naj rajši iz njega svinjsko korito napravilo“; *) mene pa je pokregal po nemški rekoč: „Gospod kaplan, namesto da Vi to neumnost (presv. Rešnje telo namreč) k bolnikom nosite, vržite njo rajši v blato in poteptajte njo z nogami!“ — Kaj ne kmetje, to je lepa liberalna prediga?! Od nje in ne od predig čč. oo. Jezuitov, kakor „Tednik“ v prvi številke trdi, bi lahko kdo obnorel. Iz takih besed se že vidi, kam pri liberalcih pes tace moli. —

*) Kakošno ime zasluži neki liberallec, ki tako bogohulno govori, ko „Slov. Gospodarja“ neki drug liberallec in bojazljivec iz Ljubljane v svojem listu na kmeta Mohoriča v Ljutomeru „slov. svinjarja“ psuje? Ker „Slov. Tednik“ o takih liberalnih surovostih nič ne ve, ampak mu je v štev. 3. samo znano, kako dobro se v Rimu godi, mu moram že povedati, ker sem nekaj o križu omenil, da so med drugimi dobrotami v Rimu liberalci še to dobroto katoliškim kristjanom storili, da so njim cerkev sv. križa vzeli in iz nje konjski hlev napravili. Kaj ne „Slov. Tednik“, to se vendar pravi po liberalnem kopitu vero širiti?
Pisatelj.

Sveta vera nas uči, da ima človek neumrljivo dušo. Kaj pa ptujski liberallec, gosp. notar Rodošek, v svoji pisarni pridiguje? Kmetu Jan. Zagadinu, ki je doma na Sestržah v monšberški fari, je rekel pri neki priložnosti: „Človek je nič“! to se pravi: „Človek je živinče, ki se je po Darwinovem nauku iz opice izleglo, kakor se na primer puta iz jajceta izvali. Kaj pa ti „Sl. Tednik“ o tem veruješ? Zakaj že nisi v l. številki povedal, kakošen da je tvoj program glede verskih in cerkvenih stvari? „Tega zdaj niti povedati treba ni“ — tako si se muhasto zviti skušal.

Sveta vera nas uči, da je Bog že v začetku zakona postavil, Kristus mu pa je veljavo in svetost zakramenta podelil. Katoliško slovensko ljudstvo je to vsikdar verovalo in še veruje, kakor vsi krščanski narodi po svetu. Pokazalo se je to javno v Makolah leta 1869. Ko se je pri škofovski vizitaciji v cerkvi baralo, ali je že kdo slišal, kaj da je civilni zakon in kaj kdo o njem misli, se je oglasil kmet, rekoč: „O civilnem zakonu smo že čuli, pa nič o njem vedeti nočemo, mi ostanemo pri starem krščanskem zakonu“. Če kdo tega verjeti noče, naj gre tje dolj v Makole prašat. Kako pa liberalci učijo? Oni pravijo, da je zakon zgolj svetna pogodba, ki se mora pred svetno gosposko sklenoti, za zakrament se država ne briga. Da bi se tedaj moral vsak po „civilno“ ženiti, za to na Dunaju skrbeti je obljubil liberalni kandidat Reuter v Marib. zboru 5. julija. „Civilni“ zakon je „Narod“ že leta 1868. v št. 46. zagovarjal, in meni v obraz so liberalni Slovenci se za civilni zakon potegovali in pravili, da se mora v državnem zboru na Dunaju postava skovati, po kateri bo vsak prisiljen, se po „civilno“ ženiti. Kaj pa ti praviš o tem, „Slov. Tednik“? Če si tudi ti teh misli, potem si res prav „nebodigatreba“ in s prepričanjem kat. ljudstva celó navskriž.

Še več liberalnih grehov bi lahko povedal, pa menim, da imate kmetje že s temi zadosti; le eno še naj omenim: Zimmermann je v svojem liberalnem časniku „Freiheit“ zoper katoliško cerkev, vero in vlado tako grozno hujskal, da ga je o svojem času minister iz Gradca zapodil. Kaj pa je znani liberallec gosp. Seidl storil? Ko je v državnem zboru na Dunaju za deset goldinarjev na dan sedel, je ministru pod nos breal, da je liberalnemu hujskalcu iz Gradca pot pokazal; v Kameci pa je gosp. Seidl, kar je že znano, šolo zaprl, da niso smeli otreci iz šole v procesji v cerkev, iti. Ali se pravi to vero katoliškega slovenskega ljudstva braniti in za krščansko izrejo nedolžnih otrok skrbeti? Odgovori liberalni „Slov. Tednik“!

Zarad tega gotovo ni preveč, ako se očitno pove, da „Slov. Tedniku“ alj kakemu drugemu liberalnemu časniku v verskih rečeh verjeti se toliko pravi kakor Boga na laž stavljati; kakega

liberalca pa, naj bo že Seidl alj kdo drugi, v državni zbor voliti je toliko kakor sovražnikom kat. cerkve orožje v roke tiščati, da ž njim po sv. materi kat. cerkvi mahajo.

Slednjič še povem „Slov. Tedniku“, da naj gre poprej v prvi razred, preden o verskih rečeh pisariti hoče; naj si še pa tudi to zapomni, da bodo narodni slovenski duhovniki ravno zato ker so duhovniki in dušni pastirji, v cerkvi katoliško slovensko ljudstvo pred lažnjivimi preroki svarili in tako vero branili, pa tudi zunaj cerkve jezika ne za zobmi držali, ampak govorili in politizirali, kedar bo treba, ker je to v sedanjih časih njih sveta dolžnost!

Jan. Brglez, kaplan.

Iz Breške okolice. (Vizitacija — toča — „Sl. Narod.“) Mil knezoškof, ki so 10 dni v naši Videmski dekaniji se mudili, posamesne duhovnije obiskat in zakrament sv. birme delit, so nas zopet zapustili. Ta vizitacija nam je bila zopet sijajin dokaz, da še napčnemu liberalizmu ni izteklo, med vernim ljudstvom in duhovščino, zlasti pa, kar si posebno prizadeva, med duhovščino in vladiko nepredrljivo steno napraviti. Vidili smo z veseljem, kako je verno ljudstvo v obilni množini se zbiralo pri božjih hišah, višega pastirja z dostojno častjo sprejeti, in s kakošno spoštljivostjo in paznostjo je božjo besedo iz njih ust poslušalo. Vidili smo z zadovoljnostjo, kako jih je duhovščina povsod v obilnem številu spremljala, in liberalni svet se je lahko prepričal, če je hotel, da, dokler je duhovščina s takó ljubeznijo in spoštovanjem svojemu višemu duhovskemu predstojniku udana, kakor smo tukaj opazovati priložnost imeli, tako dolgo si liberalizem ne sme upanja delati, da bi pri nižji duhovščini v kljub Stremajerjevi podpori kaj opravil. Bog daj, da bi ta lepa razmera nikdar se ne kalila!

Toča je v nedeljo, 13. t. m. v našem okraju, zlasti v Artiški, Brežki in Zdolski fari, kolikor je dopisniku znano, veliko škode napravila.

„Sl. Narod“ pač nima uzroka „Sl. Gospodarju“ „hausknechtstil“ očitati, kajti „Narod“ sam o „pravni“ stranki v Avstriji, o konservativni vladi na Francoskem, o veljavnih možeh na Slovenskem tako piše, kakor da ima veliko brezovo metlo namesto peresa v rokah. „Narod“ spravo med svojo in „pravno“ stranko vedno bolj nemogočo dela, v tem ko čisto po krivici nas dolži, da mi razpor delamo, po maniri volka v znani basni. Na takem stališču, na kakoršnem je zdaj „Narod“, se pač ne da ž njim pogajati (paktirati.) Dokler je pri Narodovih narod prvo, vera pa zadnje, dokler v nasprotju z večino federalistov in z vsimi konservativci svoje sočutje z rudečkarskimi republikanci na Španjskem in Francoskem razodeva, z ljudmi, kateri ničesar bolj ne črtijo, nego vero in kat cerkev, tako dolgo sprava med nami in njimi ni mogoča. —

Iz šmarsko-rogaškega okraja. Mnogo truda si prizadevajo „mladi“, da bi spodbili „pravno“ stranko. Grdo so nekdaj agitovali pruski najemniki zoper združene naše moči; pa prav redno jih zdaj „Narodova“ stranka posnema, kakor bi od njih najeta bila. Dolgo jih je „konservativcev“ ime jezilo in bodlo, zdaj jim je bav „pravna“ stranka Slovencev, kterej kaj drzno očitajo, da je od „narodnega“ programa odpadla. Kaj Vas moti? koga hočete s tem zmotiti? Kdo je odpadel od pravega narodnega programa, ali ne vi? ki ste zavręli slavno geslo Strossmajerjevo: „Vse za vero in domovino!“ „Pravna“ stranka vseh avstrijskih narodov vam roko podaja, vi pa jo zaničljivo odbijate.

Če vam „Sl. Gospodar“ golo resnico naravnost poveda, mu pa zagriženost očitata, ker mu odgovoriti ne morete, namesto tega pa vedno le kričite: Narodnost je v nevaršini!

Neki Sl. mladič je tudi k nam poslal novoslovenski program v imenu okrajnega volilnega odbora. Naznanite nam vendar imena te neznane stvari, ki se okr. volilni odbor imenuje. Nesramnežu pa, ki je grda brezimna pisma v svet zagnal ter se z Rogačkim in Šmarskim okrajem pobahal, rečemo le to, da je Ikar, ko je hotel visoko v solnce zleteti, v globoko morje trešil, ker ni modrega očeta poslušal.

Za poduk in kratek čas.

Gospôski frajmavrar, pa kmečki kristjan.

Mojster predstolnik bere ukaz „velike deželne lože“, ki naroča podružnici pri „treh solncih“:

1) Vsi časniki ali cajtinge, ki so v naših frajmavrarskih rokah, morajo ročno začeti žolč in strup bljuvati na papeža nezmotljivca, ga psovati, grditi, napadati na vsak način — pošteno ali nepošteno, to je vse eno. Ljudem se mora neprenehoma razkazovati in gôsti, kako da je papež in jegova nezmotljivost nevarna, škodljiva in sovražna človeški „svobodi in omiki.“ To se pa mora tako dolgo ponavljati, dokler nismo papeža ob tla telebnoli in kakor zastarelega malika pobili, zdrobili in pokončali.

2) Vsem državnim uradnikom, kateri so frajmavrarji, ukazujemo, na vse kriplje pripomagati, da svoj cilj hitrej dosegnemo. Jihova frajmavrarska prisega velja več, kakor prisega storjena deželnemu poglavarju. Pri državni prisegi se gre le za državne namene, pri nas pa za najimenitnišo stvar na svetu: za „luč, omiko in svobodo!“

3) Po vseh mestih, trgih in vaseh se mora ljudstvo našuntati zoper papeža. Ves narod se ima razdražiti zoper rimskega malika. Kako pa

se vse to naj vrši, pripuščamo modri opaznosti posameznih podružnic. Vsaka naj modro ozir jemlje na okoliščine kraja in ljudi. Zlasti se naj gleda na katoliške duhovnike in menihe, da jih kolikor mogoče pridobimo in nalovimo, ter kot najjake pse na škofe in papeža nahujskamo.

4) Ukažemo, da se po vseh mestih, trgih in vaseh nabirajo podpisi zoper papeža nezmotljivca. Podpisi se morajo deželnemu vladarju predložiti, da nas nevarnega papeža obrani.

Sploh se pa „velika deželna loža“ radostno nada, da bodo vse podružnice, vsi mojstri, vsi bratji, pomočniki in učenci frajmavrarski svoje dolžnosti zvesto in natančno spolnovali, da vzajemno papeža in jegovo nezmotljivost iz jasnih vedrin „omike in svobode“ trešimo in pahemo v prepad mračnjaštva in črnoveštva, iz katerega se je nesrečno izvalila.

V imenu „velike deželne lože“ pri „treh solncih“
Elihu*),

veliki mojster predstolnik.

Nekoliko poskusov Narodove „omike“ in „svobode“.

Praška „Politik“ je opominjala slovenske narodnjake na spravo. „Narod“ pa je zavrnil „Politik“ s tem, da list ne ume slovenskih razmer. V dokaz temu opisuje nas kot nestrpne ljudi, ki „nastavljamo vero kot pištolo na prsi.“ — Kdo neki tako turško z Mladoslavenci dela? Mi ne tirjamo ne več, ne manj, kakor da zastopnik kat ljudstva ne glasuje za postave, ki so kat cerkvi in verskemu prepričanju ljudstva nasprotne. Kaj in kako da poslanec sam veruje, tega ne preiskujemo, za to bode on sam Bogu odgovor dajal. Mi sodimo poslanca po tem, kako da se javno, pri glasovanju o tacih stvareh obnaša.

V istem članku piše „Nar.“ nadalje: „Naj narodnost, slovenstvo in Slovenijo vrag vzame, če ni vse to rimsko in papeško“ — „govori Ulaga in Jeran pri nas.“ Ker je muhasti „Narod“ te besede z znamenjem „—“ navedel, si utegne marsikteri bralec „Nar.“ misliti, da sva s čast. gosp. Jeranom res kdaj tako pisala. Nevredno je take bedarije zavračati, milujemo le bralce „Nar.“, katerim se podajajo taki otrobi! Vprašati pa moramo „Narodovega“ chef-redaktorja ali pa nja pomagāča, kje da sta se novičarske šege učila, imena vrednikov v polemiko vpletati, in še v tako švedrsko polemiko?! Kdor svojega nasprotnika več ne spoštuje, ni tudi sam spoštovanja vreden in s pikanjem osob le kaže, da nja stvar na prav slabih nogah stoji. Nam gre edino le za stvar, česar vas tudi dnešnji uvodni članek uči. Hic Rhodus, hic salta!

*) Frajmavrarji imajo med seboj izmišljena imena, zlasti judovska, da lahkje pred svetom zakrijejo svoje črne namene.

V listu 165. podžiga „slovenske študente“, da naj „Narodovo“ politiko proti „starokopitnikom“ povsod branijo, razširjajo. Pred vsem: „Slovanje smo, to je prvo in najvišje!“ Mi bi nasvetovali bolj poljuden poduk. Dijaci naj učé starše, brate, sestre, žlaho, sosede, da se ima odslej vsak Slovenec tako-le prekrižati: V imenu Čeha, (Poljak ni za nič) Hrvata in Slovenca! Amen. „Slovanje smo, to je prvo in najvišje!“ — Dalje: dijaci naj spodbijajo pretvezo, s katero bodo „starokopitniki“ pri volitvah proti našim lastnim ljudem agitirali, češ, „da je vera v nevarnosti, katere se tako nihče ne dotika. Take govornice so sleparjenje itd.“ Kdor tedaj ljudstvu oči odpira ter mu kaže žalostni sad liberalizma, je slepar; kdor pa ljudem hvali brezversko šolo, civilni zakon, sedanji žalostni stan poglavarja sv. cerkve itd., ta dela pošteno, to so „dobre slovenske novine“, katere naj dijaci, Narodovi „mladi prijatelji“, širijo, „slabe in nazadnjaške“ pa, kakor je n. p. „Danica“, naj povsod zatirajo! „Nar.“ tedaj hujška zoper katoliške časnike, braneče sveto stvar, ob enem pa trdi, da ni vera v nevarnosti, da se je nihčér ne dotika! Jurček sosedu Matijašu mejo okoli travnika razdira, les krade in žgē, da vsako živinčē na travnik zamore. Ko se pa poškodovani Matijaš pritožuje in Jurčeka zavrača, se ta izgovarja rekoč: Sej se nisem jaz tvojega travnika lotil. Kaj ne, da je Jurček grd zvijačnik?

In slednjič, da še eno povemo. „Nar.“, ki se nikol vere in verskih reči ne dotakne, poroča, da preč. škof Mermillođ protestuje pri dotični Švajcarski vladi proti svojemu izgnanju; „Nar.“ pa psovajē prognanega škofa, da je „in partibus“, t. j. brez škofije, pristavlja: „Ti ljudje ne dajo nikjer mirú!“

Če torej škof, kateremu so papež zarad njegovih izvrstnih lastnosti genevsko škofijo izročili, zoper to protestuje, da ga je dotična vlada silovito izgnala, se to pravi nepokoj delati! In tako govori list, ki ima na svojem praporju zapisano: „Za omiko in svobodo!“ Obrnimo stvar. Če bi n. pr. Kranjska deželna vlada g. dra. Vošnjaka zarad presilne politične sape iz dežele izgnala, on bi pa, čuteč se žaljenega, proti temu protestiral, bi moral „Nar.“ tudi Vošnjaku nasproti reči: „Ti ljudje ne dajo nikjer mirú!“

Oj zlata „svoboda“, blažena „omika“, katero „Nar.“ po Slovenskem širi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Govori se, da se bo pri vladi nekaj spremenilo. Pa kaj: ali sistema, ali osebe ministrov in katere? tega ne ve nihčér povedati. Pravo je menda zadel dunajski dopisnik

v „Politiki,“ ki pravi: Politična kriza, ki je zdaj na površji, bo morala še dve stopnji storiti, preden kaj pravega pride. Za zdaj se utegne ministrom nálog dati, da svoj program (v konservativnem smislu) prenarédé. V to — pravi dopisnik — utegnejo vsi sedanji ministri brez obotavljanja privoliti, ker je težko spustiti, kar človek enkrat ima, in človek je tudi minister. — Druga stopnja pa bo, da se osebe sedanjega ministerstva nekoliko spremené. To bo še le most do celó novega ministerstva in druge sisteme. —

Od vzgor se hoče zavor podložiti liberalnim kolesom vladne mašine; od vzdol pa kričé toliko let pestovani in razvajeni liberalci: Naprej po liberalni stezi! To je sedanje politično stanje, kar se vidi iz vsega vladnega postopanja. Minister Stremayr je, kakor smo zadnjič omenili, zahtevanje svétnih profesorjev na vseučilišéu v Inšpruku, da bi namreč Jezuitom, profesorjem bogoslovja, letos tudi aktivno volilno pravico vzel, kakor lani pasivno, odbil. Ker so pa liberalni prijatelji g. ministra strašno zarad tega vdelovali, češ, da je Stremayr zdaj celó prijatelj Jezuitov postal, kar je pri liberalcih osmi naglavni greh, so dobile vladne novine miglje, oteti ministra tega strašanskega suma. „Le v teoriji“ — pišejo vladni sluge — je minister Jezuitom pravice povrnil, praktične vrednosti pa to nema, ker se po novi vseučilišni postavi iz vseh oddelkov vkupaj vseučilišni rektor voli, toraj ostanejo gotovo vsakokrat profesorji bogoslovja v manjšini! Tako se z eno roko daje, z drugo pa jemlje nazaj.

Še bolj je potolažilo Stremayr-ove prestrašene prijatelje to, kar se iz Trsta in Celovca poroča. V Trstu so hoteli v liberalnih učiteljskih društvih protestirati proti minist. ukazu, ki zapoveduje učiteljem nadzorovati mladež pri cerkvenih opravilih. C. k. šolski nadzornik je pa liberalne učitelje potolažil, češ, da se ta ukaz v mestnih narodn. šolah ne bo zvrševal, da torej protesta ni treba. Celovško škofijstvo se je pa pritožilo pri ministru, da se otroci mestjanske in narodne šole procesije na Telovo niso udeležili; pritožba se je vrgla pod klop! — Tako smo tedaj navzdol liberal, navzgor nekoliko konservativ.

Vnenje države. Na Francoskem je večina narodne skupščine sprejela vladni predlog, da se stalnemu komisijonu za čas, ko bo skupščina prestala zborovati (27. jul. do 3. nov.), pravica podeli, da sme sprožiti kazensko preiskavo proti vsem, ki bi narodno skupščino žalili. Nad tem sklepom se rudečkarji kar jeze pené, ker jim brani hujskati zoper konservativno večino nar. skupščine. — Sprejela se je tudi postava, ki določuje, kako da imajo vojaci svoje krščanske dolžnosti spolnovati. „Nar.“ se k temu smeje, češ „da bodo vojaci mogli zdaj redno k sv. meši in spovedi hoditi!“

Na Spanjskem se bliža odločilna ura. Komunardi (internacionalci) ali kakor se sami

imenujejo: „brezsrajčkarji“ — razsajajo po več mestih, požigajé hiše in moré ljudi, vlada pa, ki se zdaj skoro vsak teden preminja, nema dovoljnih moči, puntarje strahovati, ker je njena vojaščina sama vsa vrtoglava. Če Bog da, bo pa trpljenja nesrečne dežele skoro konec, ker armada Don Karla, postavnega vladarja, srečno napreduje ter dobiva trdnjavo za trdnjavo

Razne stvari.

(*Hudo vreme 15. t. m.*) je na več krajih veliko škode napravilo. V Ljutomerskem okraji in v Haloških goricah je bila toča. V Strmecih je udarilo v vincarijo, ki je zgorela; pri sv. Križu je udarilo v kovačnico ter ubilo kovača, več drugih oseb pa, ki so v kovačnici vedrile, je omamilo. V Halozah je trešilo na šest krajih, in pogorelo je med drugim vinograjsko poslopje Ptujskega poštarja v št. Vidu. („Volksbl.“)

(*Ne verujte sleparjem!*) Kakor se nam piše iz Vozenic, trosijo tatarski špekulanti laž med ljudstvom, da so denarji, v Mariborski hranilnici vloženi, vsi zgubljeni! Mežnar pri neki podružnici je vsled tega vložene prihranjene denarje vzdignil in jih v cerkveni škrinji shranil. Po nekem babljetu se to razglasi in denarji so proč! — Z dobro vestjo rečemo, da so denarji v Marib. hranilnici celó varno vloženi, ker so porok s svojim imetkom mestni ustanovniki hranilnice.

(*Kaj bi naj učitelj vse storil!*) Od Svetinj pri Ormužu se nam poroča, da sta šla 2 šolska dečka na njivo detelje kosit. Jože zažene prvokrat kôso, ko ravno France pred njo stopi. Kôsa mu predere levo nogo, in ker Jože pomagati ni vedel, okrvavi France in umrje. Pri komisijonu se je pa godrnjalo, češ, da bi moral učitelj za take slučaje otroke podučevati! Koliko je pa drugih nesrečnih slučajev, za katere še komisijon sam ne ve! — Sicer je pa v Svetinjah šolsko poslopje komaj za 50 otrok, za šolo godnih je pa v fari nad 250! Od teh hodi redno komaj 20 v šolo, vseh bi tudi le samo 1 učitelj podučevati ne mogel. Vsega tega pa nemčurski šolski ogleda ne vidi!

(*Kat. pol. društvo pri sv. Jurji na Savnicah*) ima 3. avgusta, 9. nedeljo po Binkoštih ob pol četrti uri po poldne občni zbor. Razprava bo važna, torej vabi k obilni udeležbi

Odbor.

(*Nezaupnica dru. Vošnjaku.*) „Sl. Nar.“ (štef. 156.) zbada „Gospodarja“, češ, da je „še tega lista (v očeš „Narodovcev“ je namreč „Gospod.“ zdaj najnesramniši list) sram dokument (nezaupnico) na dan prinesiti.“ — Da tega v poslednji 29. številki storili nismo, je bil eden uzrok ta, da nam je „dokument“ še le v sredo v roke prišel, ko ga nismo več mogli v list spraviti.

Drugi uzrok je pa eden stavek v nezaupnici, ktere ga bi morali popraviti, do česar pa pravice nemamo. Omenjeni stavek bi se namreč pravilno tako moral glasiti: „Vi (namreč dr. Vošnjak) hočete, da se katoliški starši silijo, svoje otroke pošiljati v šole, v katerih zamore po postavi tudi drugoverec učitelj biti.“ V nezaupnici je sicer ista reč, toda nekako predebelo rečena. Iz tega pa lahko sklepate, da ni to „od Kosarja diktirani spis“, kakor „Nar.“ trdi. Je li kakor „Nar.“ pravi, nezaupnica res „polna laži“, ko poudarja, da dr. Vošnjak z nemškimi liberalci drži, in da šunta učitelje na duhovnike, ne more nikomur več dvomno biti, da je žalibog to resnica. On sam protestuje proti temu, da bi med „konservativne“ Slovence spadal. V dež. zboru ne drži s „konservativno“ strankō, glasoval pa je za šolsko postavo z nemškimi liberalci; v svojem „Tedniku“ pa hoče tudi kmetsko ljudstvo k liberalizmu preobrniti. Kdor pa je na tem stališči, ne more nemškim liberalcem neprijatelj biti, ako noče sam sebe pobijati, marveč je njih prijatelj in zaveznik, kar potrjujejo vsi liberalni nemški listi, ki se svojih novih, slovenskih zaveznikov — na sramoto slovenske opozicije — srčno veselē.

Kdo da je nezaupnico sprožil, je res smešno preiskovanje; še bolj smešno je pa, da „Nar.“ kadar njemu alj njegovim varovancem neljubo resnico povemo, celō pobožen postane ter nas Kristusove vere spominja! Po „Norodovih“ mislih je menda jedro vsega krščanstvo, da smejo liberalci v nesramnih, brezimnih listih in drugih spisih surovo udrihati po nas, nas ovajati pred svetom in psovati s „pravnim lopovstvom“ in kar je taceh ljubeznjivih psovek več, mi bi se pa ganoti ne smeli! Kje ste se vendar ove prostomiselnosti navzeli? —

(V *Ptujski čitalnici*) bo v nedeljo 27. julija veselica. Načrt je: Petje, igra na glasoviru in citrah, deklamacija in slednjič ples.

Vljudno vabi ude in druge rodoljube Odbor.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	7	60	6	30	8	—	5	88
Rži	4	50	3	90	4	—	3	85
Ječmena	3	80	2	70	1	80	2	60
Ovsa	2	20	2	40	1	20	2	—
Turšice (koruze) vagan	4	60	4	20	4	10	4	05
Ajde	4	20	3	70	5	—	3	74
Prosa	4	—	3	80	4	—	3	6
Krompirja	2	—	1	60	1	80	1	—
Sena cent	1	50	1	50	1	—	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	20	—	80	1	30
„ za steljo	—	90	—	80	—	60	—	85
Govedine funt	—	30	—	30	—	32	—	22
Teletine	—	29	—	28	—	32	—	23
Svinjetine	—	31	—	30	—	40	—	32
Slanine	—	35	—	36	—	40	—	36

Loterijne številke:

V Trstu 19. julija 1873: 33 5 27 47 57.

Prihodnje srečkanje: 2. avgusta.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	68	30
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vred- nosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	166	—
Ažijo srebra	109	—
„ zlatā	5	29

1—3 **Mr. Tetley-ov**
zdravilni pomoček za svinje.

Najboljši, že več kot tisočkrat vspešno skušeni pomoček v skoro vseh svinjskih boleznih in najzanesljivša obramba proti kužnim boleznim, dobiva se pri

M. Berdajs-u v Mariboru.

➡ Vsakemu zavitku pridjan je poduk. ➡

Ces. kralj. dvorni puškar v Mariboru

Ivan M. Erhart,

priporoča:

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od	12	gld.	do najvišje cene.
puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drota)	18	„	„
Lefauchaux (lefošē) iz svila od	30	„	„
Lancaster (lênkaster) iz svila od	44	„	„
Revolverje	8	„	„
Pistole dvocevke	2	gld.	50 kr.
„ enoccevne	1	„	30 „

Nova kupčija.

S tem naznanjam p. n. občinstvu, da sim na tukajšnjem tržišču pričel novo kupčijo

z galanterijskim, drobnim- in norimberskim blagom.

Naj bode moje podvzetje dobrovoljnosti vaše priporočeno.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Pucher.

Maribor, v gospōski ulici,
v Pajerjevi hiši.

Lepi travniki in polja

za 16 oralov in 129 □ sežnjev površine, prav izvrstne zemlje, se prostovoljno takoj **prodajo**.
Povprašati je pri

1—2

Mariji Lopč,
v Leitersbergu, števil. 258.

Ponudba.

V prodajalnici dišav in deželnih pridelkov se sprejme **praktikant** ali pa **učenec**.

2—3

Konr. Grillwitzer,
trgovec v Mariboru.

P. n. gospodom posestnikom!

Podpisano ravnateljstvo vabi vse posestnike **iz zavarovanji vsakovrstnih poljskih pridelkov, klaje in žita**, spravljenega v kozolcih (stogih) ali v kopicah, proti škedi po požaru.

„Prva občna zavarovalna banka SLOVENIJA“ se nadeja tem obilnejše udeležbe

pri zavarovanji pridelkov,

ker se sklepajo zavarovanja lahko na mesece in se s prav nizko premijo odvrnejo škode, ki bi utegnile nastati po požaru.

Zavarovalni oglasi se prejemajo pri ravnateljstvu v Ljubljani v lastni hiši banke Slovenije v „Zvezdi“, kakor tudi pri vseh okrajnih zastopnikih, kjer se dobivajo društvena pravila, tarife in razjasnila.

V Ljubljani dne 15. julija 1873.

1—3

Ravnateljstvo
„prve občne zavarovalne banke SLOVENIJE“.

2—3

Zavarovanje žita in sená proti ognju.

Zdaj ko se je žetev pričela, naj podpisano ravnateljstvo **kmetijske gospodarje spominja, da si pridelke polja in travnikov proti ognju zavarujejo.**

C. kr. privilegirana vzajemna zavarovalnica si je po svojem dolgoletnem, koristnem delovanju povsod popolno zaupanje pridobila, torej se tudi nadjati sme, da jej bodo prav **obilne ponudbe na zavarovanje kmetijskih pridelkov dokajale**, kajti je na mnogostranske želje svojih društvenikov svoje delovanje tudi na premične stvari raztegnila in **premije prav cenó postavlja**.

Pripomočki, ki jih društvo ima, in s katerimi hoče celó pravično in natančno spolnovati dolžnosti, ktere je ná se vzelo, dajejo zavarovancem najboljše poroštvo.

Zavarovalne ponudbe sprejemajo se v **ravnateljski pisarnici v Gradcu**, pri namestovalnici v Ljubljani in pri okrajnih komisarijatih, kder se tudi vsa opravilna pojasnila radovoljno dajejo.

Vilelm Hrauda,

okr. pooblastenec c. kr. vzajemne zavarovalnice v Mariboru, v Tegethofovi ulici in novi Girstmajerjevi hiši nad Ogrizkom, I. nadstropje.